

Lietuviška kilmė atveria kelią į platesnį akiratį ir draugystę

Lina SVALDENIENĖ

Lietuviškos neformalaus švietimo ir užimtumo institucijos pasaulyje remiasi į prosenelių padėtą pamatą – kultūrinį paveldą, kuris vaikams ir jaunuoliams, gimusiems ir augusiems ne Lietuvoje, tampa pramoga ir ilgamečiu pomėgiu. Kaip Baltarusijos lietuviai, mokykliniais metais dainavę ir žaidę liaudies dainas ir žaidimus, prisirišo prie sekmadieninės mokyklos ir aplanko ją, vos tik grįžta į Usionius, taip ir Argentinos lietuviai, nuo mažens savaitgalius praleisdavę Lietuvių Centre, dabar ten vedasi savo vaikus.

Lietuviškai šnekėjo proseneliai

Lituanistinė mokykla – tai neformalaus ugdymo institucija, kurią savo noru lanko užsienyje gyvenančių lietuvių ar mišrių šeimų vaikai. Šiaip jie lanko įprastas vietas mokyklas, o į lituanistinę mokyklą ateina po pamokų ar savaitgaliais. Tokios lituanistinės sekmadieninės mokyklos Baltarusijoje, Ūsioniuose, mokytoja Aldona Misiūnienė dirba kaimyninėje šalyje jau 15 metų. Penkias dienas per savaitę jos mokinukai eina į baltarusišką mokyklą, o sekmadienį pasirodo lituanistinėje mokykloje.

„Mokykla yra buvusiose lietuvių etninėse vietovėse, ir apie tai byloja pavadinimai – Žvirbli, Kumpini, Voverelas kalnas, Belusiški, Žvirini ir daug daug kitų. Byloja ir mokinių pavardės – Skukauskas, Žūsel, Čepulis. Nors šias pavardes nešiojančiose šeimose jau niekas nekalba lietuvių kalba. Kalbėjo tik jų seneliai, proseneliai“, – pasakoja A. Misiūnienė.

Pamokos ir šventės

Įdomu, kad sekmadienį mokykloje pasirodo ne tik tie vaikai, kurių seneliai buvo lietuviai. Ne visi lituanistinės mokyklos mokiniai žino savo kilmę ar yra radę savo lietuviškų šaknų, bet kaimas nuošalus, čia nėra nei kultūros namų, uždarė net biblioteką, prieš kelis metus neliko ir parduotuvės. Tai mokykla tapo lyg kaimo kultūros židiniu ir būdu prasmingai, įdomiai praleisti laiką.

„Jiems tai tarsi tam tikra pramoga, nes vyksta ne tik pamokos. Mes švenčiam įvairias šventes – Kalėdas, Tris karalius, Užgavėnes, rišame verbas, švenčiame Atvelykį, Motinos dieną. Vaikai išmoksta lietuvių liaudies dainų, žaidimų“, – sako mokytoja ir kūrybinių dirbtuvių vedėja A. Misiūnienė.

Užgavėnės Usionyse 2018 m.

Kalėdos Ūsonių lituanistinėje mokykloje

Institucinė parama

Vasarą Ūsionių kaimo vaikai dažniausiai važiuoja į vasaros stovyklą Vilniuje, pabuvoja kelių dienų ekskursijoje po Lietuvą. Visa tai jiems nekainuoja, nes išlaidas projektinėmis lėšomis finansuoja Lietuvos institucijos. „Tėvai finansiškai verčiasi prastai, vadinasi, jiems per lituanistinės mokyklos langą atsiveria vieninteliai vartai į pasaulį... Štai ir motyvacija. Todėl ir tėvai, žinodami aplinkybes, skatina vaikus ją lankyti“, – pasakoja A. Misiūnienė.

Ūsionių lituanistinėje sekmadieninėje mokykloje yra pakankamai reikiamų vadovėlių, plakatų, diskų, kompiuteris mokymuisi. Visomis mokymosi priemonėmis aprūpina Lietuvos institucijos – Švietimo ministerija, Lietuvių namai, anksčiau – Užsienio reikalų ministerija. „Reikia mokėti už patalpas, kurą, elektros energiją. Tuo rūpinasi Tautos fondas. Be jų neišsilaikytume“, – tvirtina mokytoja.

Laukia seminarų

Per mokyklinius metus gimtajame kaime užsimezgęs ryšys su lituanistine mokykla išlieka, net kai mokiniai išvažiuoja studijuoti. „Smagu, kai baigusieji mokiniai sekmadieniais ateina į pamokas, konsultuojasi, ima vadovėlių. Vadinasi, jiems to reikia“, – įsitikinusi A. Misiūnienė. Ji pamena, kad du mokiniai iš ankstesnių jos mokyklos laidų išvažiavo studijuoti į Lietuvą.

Į Lietuvą atvyksta ir mokytoja – čia lituanistinių mokyklų darbuotojai kviečiami į seminarus, mokymus, konferencijas. „Seminarai mūsų, mokytojų, yra laukiami. Jie būna labai apgalvoti, turiningi, naudingi visomis prasmėmis. Atsivežame ir įvairių priemonių iš jų“, – sako Ūsionių sekmadieninės mokyklos mokytoja.

Draugijos uostamiesčiuose

Šiomet į Lietuvą, Vilniaus universiteto organizuojamus lituanistikos kursus, žada atvykti ir Jonas Cruzas Bardini-Ruplėnas. Jis, Argentinos Lietuvių Jaunimo Sąjungos vicepirmininkas ir Buenos Airių Lietuvių centro narys, labai nori kalbėti lietuviškai, kaip kalba jo mama Silvija Ruplėnas-Bardini ir sesuo Laima.

Pirmieji į Argentiną atvykę lietuviai, tarp jų ir Jono bei Laimos proseneliai, gyveno Buenos Airėse, daugiausia prie uosto. Nemaža lietuvių įsikūrė ir Beriso mieste. Tai, kaip ir Buenos Airės, yra uostamiestis, kur netrūko darbo. Dabar ten veikia dvi draugijos: „Nemunas“ ir „Mindaugas“.

Atplaukę tolimą kelią per Atlantą, lietuviai apsigyvendavo drauge nuomojamuose kambariukuose. „Kai jau galėjo įpirkti nuosavus sklypus, dauguma lietuvių juos nusipirko toli nuo miesto centro, kur dabar ir yra Lietuvių centras. Šioje Buenos Airių dalyje gyveno labai daug lietuvių, dėl to ir buvo įkurtas klubas“, – pasakoja Lietuvių centro valdybos narė S. Ruplėnas-Bardini.

Ji priduria, kad Lietuvių centro pastatas yra labai didelis ir gražus, jam išlaikyti finansavimo iš Lietuvos institucijų nereikia, tačiau galimybės lankyti lietuvių kultūros ir kalbos kursus labai vertinamos. Tiems, kas tikrai nori išmokti prosenelių kalbą ir toliau tęsti Lietuvių centro kultūros darbą, šios stipendijos lankyti lituanistikos kursus Lietuvoje reikšmingos ir reikalingos.

Ketvirtoji karta

„Mano seneliai atvažiavo iš Lietuvos prieš 90 metų. Tėvai gimė Argentinoje, visą gyvenimą visa šeima dalyvavo Lietuvių centro (LC) veikloje. Dabar esu valdyboje, mano vyras, nors ne lietuvių kilmės, yra LC išdininkas, daug metų buvo vicepirmininkas. Mūsų vaikai, Laima ir Jonas, šoka šokių grupėje. Laima lietuviškai išmoko kaip ir aš – Vasario 16-osios gimnazijoje – tik ji prieš šešerius metus, o aš – prieš trisdešimt“, – pasakoja S. Ruplėnas-Bardini. Ji su užsidegimu šneka apie Lietuvių centrą, kurį lanko kiekvieną šeštadienį.

Kas šeštadienį Lietuvių centrą lanko būrys šeimų. Tai lietuvių senelių anūkai, kaip ir Silvija Bardini, drauge atsivedantys ir savo šeimos narius. Trečiosios kartos lietuviai daugiausia yra sukūrę mišrias santuokas, bet valdybos narė tikina, kad tie nelietuviai vyrai ir žmonos labai mėgsta leisti laiką Lietuvių centre ir dirba jo labui.

Renginius aplanko vietiniai

Skirtingai nuo atkampaus Baltarusijos kaimo, Buenos Airės pulsuoja kultūra ir pramogomis, bet šeimos iš daugybės alternatyvų renkasi Lietuvių centrą, nes tai yra tvirtos draugystės vieta, kur žmonės jaučiasi lyg didelė šeima; tai erdvė susitikti ir bendrauti, kartu leisti laisvalaikį, suvesti draugėn ir jaunuolius, kurie bendrystę randa tautinių šokių būrelyje.

„Vaikai labai džiaugiasi šokdami tautinius šokius ir būdami tarp draugų, - sako S.Rupėnas-Bardini, - mūsų proseneliai buvo bičiuliai, įkūrė Lietuvių centrą, nes jiems reikėjo susiburti, kalbėti savo kalba, ilgėtis savo žemės kartu. Seneliai, dalyvavę LC veikloje, buvo draugai, ir mūsų tėvai tapo draugais, o mes, anūikai, vis dar palaikome ryšį, ir mūsų vaikai, taip pat gimę Argentinoje, mėgsta laiką leisti drauge.“

Mamos žodžius patvirtina Laima, kuri gimė ir augo Buenos Airėse, bet jaučiasi esanti lietuvė. „Kalbu lietuviškai, šoku lietuviškus tautinius šokius, valgau lietuvišką maistą - jaučiuosi lietuvė. Su mama ir močiute kalbame lietuviškai, o brolis, jei gaus stipendiją, išmoks kalbėti šiemet Vilniaus universitete. Ir mano draugas (italų kilmės, kaip mano tėvas), truputį lietuviškai supranta ir nori mokytis toliau“, - pasakoja Laima Bardini-Ruplėnas.

Lietuvių centrą ji vadina antraisiais namais, o ten susirenkančius žmones - savo šeima. Laima kiekvieną savaitę laukia šeštadienių, kada vyksta tautinių šokių ansamblio repeticija. „Mūsų šokių grupė vadinasi „Inkaras“, visi esame draugai, ir įdomu, kad mūsų seneliai irgi buvo draugai. Dėl to mes augome kartu, esame šeima. Būti Lietuvių centre man reiškia būti su draugais, pas šeimą, kur yra mano vieta, kur visi supranta, ką reiškia mano vardas“, - apibendrina mergina.

Kintanti prasmė

Lietuvių centre bendraujama ispanų kalba - labai mažai tėra žmonių, mokančių lietuviškai. Šiame būryje lietuvių kilmės šeimos leidžia eilinius šeštadienius, o į renginius ir šventes atvyksta vietiniai gyventojai, kaimynai iš rajono, kitos, nelietuviškos organizacijos.

Akivaizdu, kad metams bėgant lietuviškų neformalaus švietimo ir užimtumo institucijų veikla pasaulyje gauna vis kitokią, prie esamos kartos ir vietos realijų prisitaikančią prasmę - tautinių mažumų mokykla tampa nykstančio kaimo kultūros žiburiu, o tėvynės besiilginčių emigrantų klubas - vieta prasmingai leisti laisvalaikį ir puoselėti artimus ryšius.

Ūsonių ir Buenos Airių lietuvių bendruomenių nuotraukos

pasauliolietuvis.lt

„Pasaulio lietuviai ir Lietuva“

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.